

نقدی بر کتاب «تاریخچه مطبوعات اصفهان»

○ مهدی جعفری خانقاه
پژوهشگر مطبوعات

○ محمد محمدی، تاریخچه
مطبوعات اصفهان، اصفهان:
انتشارات نقش مانا، [برای] اداره
کل فرهنگ و ارشاد اسلامی
استان اصفهان، چاپ اول: ۱۳۸۲،
ص ۱۲۰

دیده نمی‌شود.

نگارنده کتاب پس از مقدمه، به ترتیب نشریات اصفهان در دوره قاجار با ۵۵ عنوان، نشریات شهرستانی استان اصفهان در دوره قاجار با ۲ عنوان، نشریات اصفهان در دوره پهلوی با ۲۵۵ عنوان، نشریات شهرستان‌های استان اصفهان در دوره پهلوی با ۳۸ عنوان، نشریات اصفهان در دوره بعد از انقلاب با ۸۵ عنوان، نشریات شهرستانی‌های استان اصفهان در دوره بعد از انقلاب با ۱۶ عنوان را معرفی نموده است.

ارائه شناسنامه مطبوعات اصفهان از آغاز تا امروز، به نوبه خود می‌تواند محققان و پژوهشگران این عرصه را با نمای کلی مطبوعات اصفهان، آشنا سازد و فضای فکری آنان را در امر پژوهش در این خطه باز نگاه دارد.

آثاری از این دست که با امکانات دولتی به زیور طبع آراسته می‌گردد و در دست علاقه‌مندان قرار می‌گیرد می‌بایست دلمشغولی‌ها و دغدغه‌های بیشتری را برای پدیدآورندگان بوجود آورد زیرا اینگونه آثار که به شکل شناسنامه مطبوعات از چاپ بیرون می‌آید، در نزد

تحقیق در حوزه مطبوعات ایران، به مانند شنا در دریای بیکرانی است که هرچه کنکاش در آن صورت می‌گیرد، موضوعات متنوع دیگری در پیش روی محقق ظاهر می‌گردد. لذا آثاری از ماندگاری و اعتبار بیشتر برخوردار است که محقق بمانند غواصی ژرف‌نگر در عمق موضوع فرورفته و به خلق اثری دست زند که در آن دقت لازم صورت گرفته باشد و این امر زمانی تحقق می‌یابد که پژوهشگر، دقت و وقت زیادی را صرف تحقیق خود نماید و به قول بزرگان، دود چراغ خورده باشد.

در ابتدای کتاب «تاریخچه مطبوعات اصفهان» نشان از مقدمه‌ای است که دربرگیرنده تاریخچه مطبوعات اصفهان در دوره قاجار و پهلوی است و پس از آن به تفکیک دوره تاریخی، شناسنامه ۴۵۱ عنوان از مطبوعات اصفهان در عهود قدیم و جدید ذکر گردیده است. در معرفی شناسنامه نشریات، تنها اطلاعات مربوط به روش و زمینه، صاحب امتیاز، سردبیر، مدیرمسئول، تاریخ انتشار، ترتیب انتشار و زبان نشریه مورد توجه قرار گرفته و نشانی از سایر اطلاعات دیگر

اصفهانی بوده‌اند، که این مسئله به خودی خود، نمی‌تواند دلیلی برای این موضوع تلقی شود. بلکه معیار باید محل چاپ نشریات باشد.

۹۳ عنوان از نشریات معرفی شده در این کتاب فاقد سال تاسیس است یعنی سال تاسیس آنها مشخص نیست. بهتر این بود که فصل جدیدی به این منظور اختصاص می‌داشت. از سوی دیگر وقتی سال تاسیس نشریات مشخص نبوده، چگونه نگارنده در فصلهای تاریخی که در کتاب لحاظ نموده، مشخصات نشریات را آورده است.

مؤلف کتاب در ذیل معرفی نشریات به منابعی که از آنها بهره جسته اشاره‌ای نکرده و تنها به صورت کلی در پایان کتاب (بخش منابع) به منابع مورد استفاده اشاره کرده است در صورتی که می‌بایست در ذیل معرفی هر نشریه، منبع مورد استفاده می‌آمد.

در پاره‌ای از موارد برخی از نشریات دو بار معرفی گشته‌اند. به‌طور مثال در صفحه ۴۲ و ۴۳ کتاب، به دلیل این‌که نشریه اخگر دو دوره منتشر شده بود، دو بار ذکر آن رفته است. در صورتی که می‌بایست تحت یک عنوان می‌آمد و در ذیل آن توضیح داده می‌شد که این نشریه چه دوره‌هایی را پشت سر گذاشته است.

در صفحه ۴۶ نشریه‌ای تحت عنوان بولتن پزشکی اصفهان معرفی گشته و همین نشریه در صفحه ۴۷ با حذف عنوان بولتن، به نام پزشکی اصفهان ذکر شده در حالی که مشخصات این دو نشریه یکی است و...

در فصل «نشریات دوره بعد از انقلاب» که قاعدتاً می‌بایست دربرگیرنده نشریات سالهای ۱۳۵۷ به بعد باشد، این دو نشریه معرفی گشته است:

۱. جنگ اصفهان (تاسیس ۱۳۴۴) ص ۸۷.

محققان در جایگاه منابع مرجع قرار می‌گیرد.

کتاب تاریخچه مطبوعات اصفهان از آن دسته آثار است که دقت لازم در تهیه و تدوین آن صورت نگرفته و به شکلی سطحی به مطبوعات اصفهان پرداخته شده است و از این رو محققین این عرصه را می‌تواند با مشکلات متعددی روبه‌رو سازد.

کتاب حاضر دارای نواقص متعددی است که نگارنده این سطور بدانها می‌پردازد:

بر روی جلد کتاب در ذیل عنوان اصلی، دوره تاریخی موردنظر نگارنده ذکر نشده است تا مخاطب کتاب بداند که این اثر به چه سالهایی اشاره دارد. مخاطب ناگزیر باید برای کشف این مسئله درون کتاب را تورق نماید تا بداند که دوره موردنظر ۱۲۹۸ یا ۱۲۹۹ ش تا ۱۳۸۱ ش است.

از مجموع نشریات معرفی شده، محل چاپ ۲۵ عنوان از نشریات شهرهای تهران، کاشان و گلپایگان ذکر گردیده که عبارتند از: ثریا (کد ۵۶)، کاشان (کد ۵۷)، فریاد اصفهان (کد ۲۳۹)، اتحاد مردم (کد ۳۱۳)، خوانسار (کد ۳۱۸)، سالنامه فرهنگ گلپایگان (کد ۳۲۰)، سالنامه فرهنگ گلپایگان (کد ۳۲۱) ستاره فرهنگ (کد ۳۲۲)، شفق کاشان (کد ۳۲۴)، صبح سعادت (کد ۳۲۷)، صدای نائین (کد ۳۳۳)، عصر امید (کد ۳۳۵)، مهر نائین (کد ۳۴۰)، نائین بیدار (کد ۳۴۲)، نامه پیکان (کد ۳۴۳)، نجات کاشان (کد ۳۴۵)، ندای کاشان (کد ۳۴۸)، آرمان (کد ۴۳۶)، پیام دانشگاه (کد ۴۳۹)، رسانه دانشگاه (کد ۴۴۲)، رضوان (کد ۴۴۳)، ژرفا (کد ۴۴۵)، شهید اردهال (کد ۴۴۷)، طوبی (کد ۴۴۸)، هجرت (کد ۴۵۱).

شاید علت این انتخاب این بوده که دست‌اندرکاران این نشریات

۲. مطالعات و پژوهشهای دانشکده ادبیات و علوم انسانی (تاسیس ۱۳۴۴)، ص ۹۳.

اسامی نشریاتی که ذکر آنها در کتاب نرفته است: این اسامی شامل نشریاتی است که در دوره بعد از انقلاب اسلامی منتشر شده‌اند و در کتاب حاضر نشانی از آنها نیست.

۱. آتشکار

روش: خبری - اجتماعی / سال تاسیس: مهر ۱۳۷۳ / ترتیب انتشار: هفته‌نامه / مدیر مسئول: علیرضا بختیاری. / توضیح: این نشریه وابسته به شرکت سهامی ذوب آهن اصفهان می‌باشد. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد دوم، ص ۲.

۲. آریانت

روش: تخصصی اینترنت / سال تاسیس: ۱۳۷۹ / ترتیب انتشار: فصلنامه / مدیرمسئول: علیرضا کاشیان. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۸۰، جلد اول، ص ۵.

۳. نشریه اتاق بازرگانی و صنایع و معادن اصفهان

روش: اقتصادی - بازرگانی / سال تاسیس: اسفند ۱۳۷۶ / صاحب امتیاز: منوچهر بزرگی. توضیح: این نشریه وابسته به اتاق بازرگانی و صنایع و معادن اصفهان می‌باشد. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۱۵.

۴. احیاء

روش: علمی - فرهنگی - اجتماعی / ترتیب انتشار: گاهنامه / مدیرمسئول: صفرعلی براتی سردبیر: علیرضا جلیلی فر. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۸۰، جلد اول، ص ۱۶.

۵. اصفهان مالیه

روش: مالی - اقتصادی / تاسیس: ۸ شهریور ۱۳۷۸ / ترتیب انتشار: هفته‌نامه / مدیرمسئول: محمود قندی. / توضیح: این نشریه وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی، اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان اصفهان می‌باشد. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد دوم، ص ۲۲.

۶. اندیشه آماری

روش: ترویجی و توصیفی / سال تاسیس: فروردین ۱۳۷۵ / ترتیب انتشار: شش ماه یکبار / مدیرمسئول: محمد قاسم وحیدی اصل / سردبیر: علی زینل همدانی / زبان: فارسی - انگلیسی توضیح: این نشریه وابسته به انجمن آمار ایران می‌باشد. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۳۵.

۷. انقلاب اسلامی

روش: علمی - پژوهشی / سال تاسیس: پیش شماره اول زمستان ۱۳۷۷ / ترتیب انتشار: فصلنامه / مدیرمسئول: جعفر شانظری / سردبیر: مجتبی سپاهی. توضیح: این نشریه وابسته به دانشگاه اصفهان، معاونت پژوهش می‌باشد. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۳۹-۴۰.

۸. بهشت

روش: فرهنگی / ترتیب انتشار: پانزده روز یکبار / مدیرمسئول: مجید زهتاب / سردبیر: میثم نمکی (ارانی). توضیح: این نشریه وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان می‌باشد. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۶۱-۶۲.

۹. پژوهشنامه تاریخ

روش: تاریخی - ایران‌شناسی / سال تاسیس: پیش شماره اول تابستان ۱۳۷۹ / ترتیب انتشار: فصلنامه / مدیرمسئول: محمدرضا ارزانی / سردبیر: محمدرضا عسگرانی. / توضیح: این نشریه وابسته به انجمن علمی و آموزشی معلمان تاریخ‌دوستان اصفهان است. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۸۰، جلد اول، ص ۷۷.

۱۰. پیام اصفهان

روش: علمی - آموزشی - خبری / ترتیب انتشار: ماهنامه / مدیرمسئول: همایون نوربخش. توضیح: این نشریه وابسته به وزارت پست و تلگراف و تلفن، شرکت مخابرات استان اصفهان است. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۸۸.

۱۱. پیام کارشناس

روش: اجتماعی - حقوقی / سال تاسیس: بهار ۱۳۸۰ / ترتیب انتشار: فصلنامه / مدیرمسئول: ناصر آرمان‌پناه / سرپرست: اسدالله بقایی. توضیح: این نشریه وابسته به کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان اصفهان است. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۸۰، جلد اول، ص ۹۶.

۱۲. حوزه اصفهان

روش: پژوهشی / سال تاسیس: بهار ۱۳۷۹ / ترتیب انتشار: فصلنامه / مدیرمسئول: احمد زاده‌وش / سردبیر: حامد ناجی اصفهانی. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۱۴۶-۱۴۷.

۱۳. مجله دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم اداری و اقتصاد

روش: اقتصادی / سال تاسیس: ۱۳۶۷ / ترتیب انتشار: شش ماه یکبار / صاحب امتیاز: صادق بختیاری / سردبیر: محسن زمانی. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۸۰، جلد اول، ص ۱۶۱.

۱۴. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان اصفهان

روش: علمی - پژوهشی / سال تاسیس: بهار ۱۳۶۰ / ترتیب انتشار: فصلنامه / مدیرمسئول: منصور شعله‌ور / زبان: فارسی - انگلیسی. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۱۶۹.

۱۵. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان اصفهان، دانشکده پرستاری و مامایی، مجله علمی.

روش: علمی - پرستاری / ترتیب انتشار: فصلنامه / مدیرمسئول: محمدحسن محمدی / سردبیر: سهیلا احسان‌پور. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۸۰، جلد اول، ص ۱۶۹-۱۷۰.

۱۶. سخن

روش: علمی - پژوهشی - فرهنگی / سال تاسیس: پائیز ۱۳۸۰ / ترتیب انتشار: گاهنامه / صاحب امتیاز: فاطمه درخشنده / مدیرمسئول: فاطمه درخشنده / سردبیر: یلدا کاظمی. توضیح: این نشریه وابسته به دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، دانشکده علوم توانبخشی است. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۸۰، جلد اول، ص ۲۲۴-۲۲۵.

۱۷. مجله علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی

روش: علمی - تحقیقاتی / سال تاسیس: ۱۳۷۶ / ترتیب انتشار: فصلنامه / مدیرمسئول: محمد شاهدی / سردبیر: رحیم عبادی / زبان: فارسی - انگلیسی. توضیح: این نشریه وابسته به دانشگاه صنعتی اصفهان است. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۲۷۴-۲۷۵.

۱۸. کوثر - فصلنامه قرآنی

روش: دینی / سال تاسیس: ۱۳۸۰ / ترتیب انتشار: فصلنامه / مدیرمسئول: سیدمحمدرضا علاء‌الدین / سردبیر: علی رهبر / منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۸۰، جلد اول، ص ۳۲۶.

۱۹. نما

روش: علمی - فنی / سال تاسیس: ۱۳۷۲ دوره جدید فروردین ۱۳۷۶ / ترتیب انتشار: ماهنامه / مدیرمسئول: عبدالله کوپائی / سردبیر: عباس صنیع‌زاده / زبان: فارسی - انگلیسی. توضیح: این نشریه وابسته به سازمان نظام مهندسی ساختمان استان اصفهان است. نما از دی ۱۳۷۲ تا اسفند ۱۳۷۶ با عنوان خبرنامه منتشر می‌گردید. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۳۸۸-۳۸۹.

۲۰. هسا

روش: خبری - آموزشی - علمی / سال تاسیس: ۱۳۷۶ / ترتیب انتشار: ماهنامه / صاحب امتیاز: محمد اسلامی / سردبیر: محسن جهانمیری. توضیح: این نشریه وابسته به شرکت صنایع هواپیماسازی ایران است. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۳۹۹.

۲۱. یاس

روش: تربیتی - اجتماعی - فرهنگی / ترتیب انتشار: فصلنامه / مدیرمسئول: رسول حامدیان / سردبیر: شاهین حدادی‌پور. توضیح: این نشریه وابسته به دانشگاه صنعتی اصفهان، کانون مشاوره خانواده است. منبع: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، ۱۳۷۹، جلد اول، ص ۴۰۷.